

زندگی «open» تر با فضای مجازی

مانده غفاری

اشاره

پس از انقلاب اسلامی و ۸ سال جنگ تحمیلی، زمانی که استکبار جهانی خود را در شکست نیروی انقلابی ایران ناکام یافت، راهبرد جدیدی را برای از پای درآوردن جمهوری اسلامی ایران در پیش گرفت. دشمن دیرینه اسلام پس از ناامیدی از جنگ با سلاح گرم، با تمام قوا وارد جنگ نرم شد که یکی از ابزارهای آن «ماهواره» است؛ وسیله‌ای که مدت‌هاست برای تسلط غرب بر جهان از آن استفاده می‌شود. و البته امروزه فضای مجازی به این روند شتابی دوچندان داده است.

آنچه امروزه در کشور ما و دیگر کشورهای مورد هجوم جنگ نرم مشاهده می‌شود، تغییر مداوم فرهنگ اصیل است؛ تغییر و تحولی نامحسوس و در حال نفوذ در عمق جان ارزش‌ها و باورهای مردم.

تأثرگذاری بر معماری ایرانی، جزو اهداف ابتدایی شبکه‌های ماهواره‌ای به شمار می‌آید، که مشهودترین نمونه آن تغییر آشپزخانه‌های ایرانی

است؛ آشپزخانه‌هایی که در قدیم، مکانی امن برای کدبانوی خانه بود و به صورت مطبخ، در پستوها و دور از چشم مهمانان در ارزیابی طولی و عرضی آشپزخانه و اشیای داخل آن و کدبانوی در حال کار بود و خانم خانه بدون این اضطراب و در کمال آرامش به مدیریت در آشپزخانه مشغول می‌شد؛ اما امروزه به مکانی ناامن مبدل شده است؛ مکانی معروف به آشپزخانه «open». در سریال‌های ماهواره‌ای، خانه‌هایی به نمایش گذاشته می‌شود که آشپزخانه و اتاق میهمانان به طور کامل به یکدیگر مشرف هستند. این معماری خلاف معماری آرامش‌بخش سنتی است؛ چراکه بر اساس سنت گذشته ایرانیان، اتاق پذیرایی از مردان، اتاق پذیرایی از زنان و محل پخت و پز جدای از یکدیگر بودند.

در راستای open شدن آشپزخانه‌ها بسیاری از ضوابط ارتباطی بین زنان و مردان نیز open شد. زنان که تا دیروز در مأموریت‌های خود با خیال راحت اسباب پذیرایی از مهمانان را فراهم می‌کردند، و کم‌تر با مهمانان نامحرم در

ارتباط بودند، امروزه باید به صورت عیان در مقابل چشمان آن‌ها به امورشان رسیدگی کنند. نتیجه قهری این تغییر، شکسته شدن حریم کدبانوی خانه است. این امر را با القای این ادعا که در مطبخ بودن مساوی با حبس خانم‌ها و عقب‌ماندگی، و تغییر این معماری برابر با آزادی اندیشه و رشد است، ممکن کردند. مسأله حضور زنان در عرصه‌های اجتماعی با آغاز موج دوم فمینیسم شدت یافت.^۱ دست‌اندرکاران برنامه‌ساز ماهواره نیز تلاش ویژه‌ای برای رونق یافتن این موضوع کردند، تا زن به جای این که مرکز و مأمّن افراد خانواده باشد، بخش عمده‌ای از وقت خود را در بیرون از منزل سپری کند؛ در حالی که این شیوه با توانایی جسمی و روحی زنان هماهنگ نیست. زنی که بیش‌تر انرژی و توانایی خود را در بیرون از منزل صرف کند، نه تنها نمی‌تواند منبع انرژی و آرامش خانه باشد، بلکه خود به یک منبع انرژی نیاز دارد؛ و این یعنی سبک زندگی‌ای که ملت آمریکا سالیان درازی به آن خو کرده‌اند.

وقتی ماهواره حریم بانوان جامعه را بشکند، زنانی که تا مدت‌ها شاهزاده‌وار در خانه‌های خود به دور از دیدگان هر نامحرمی بودند، همچون خدمه‌ای تمام تلاش خویش را برای جلب توجه و رضایت دیگران به کار می‌گیرند. آن‌ها در فضایی رقابتی بدون در نظر گرفتن موقعیت و ظرافت‌هایشان، در هر عرصه‌ای که مردان قدم گذاشتند، حضور یافتند. لازمه این حضور آن است که زنان خواستار جمال و زیبایی بکوشند در محیط‌های مختلط، حضوری با نهایت زیبایی داشته باشند.

ماهواره با آگاهی از این نیاز، ندای آزادی زنان را سر می‌دهد و بانوان جامعه اسلامی را به رهایی از چادر فرامی‌خواند که به ظاهر پوششی دست‌وپاگیر است. از دست دادن عیان شدن آن چه یک زن به عنوان گوهری در صدف چادر نهان کرده است؛ و هنگامی که زنان را از حجاب کامل دور کردند، خانم‌های طرفدار جدی مد و لباس را به سمت پوشش غربی یا به عبارتی آمریکایی سوق می‌دهند.

زمانی که به گفته برخی از بزرگان، مناظر زیبای شهر (بانوان آراسته) روز به روز بیش‌تر و زیباتر می‌شوند، جوانان علاقه بیش‌تری به وقت‌گذرانی در خیابان‌ها برای استفاده بیش‌تر از این مناظر دارند. ماهواره‌ها که روزی فداکارانه جوانان را به سمت و سوی زندگی غربی هدایت می‌کردند، امروز به یاری فضای مجازی زمینه ملاقات آنان را در مکان‌هایی غیر از خانه در محلی باز و ناامن فراهم می‌کنند. در حقیقت، ماهواره‌ها که جامعه را در آشپزخانه open نشاندهند، فضای مجازی ملاقات open را در خارج از خانه فراهم کردند. سردمداران رسانه‌های غربی به خوبی راه این استقلال‌طلبی را به جوانان و نوجوانان نشان دادند و با بی‌هویت کردن خانواده و غیرمهم جلوه دادن احترام به والدین روابط خانودگی را سست کردند. با این تعصب‌زدایی از کانون خانواده و ترویج بی‌اعتنایی به حریم خانواده، دختران و پسران جوان به جای تمرکز بر خانواده و خویشان، خود را در خیابان‌ها مشغول می‌کنند. اما از آن جایی که پرسه‌زدن در خیابان به تنهایی موجب سرگرمی نمی‌شود، به کمک ماهواره و فضای مجازی خیره‌ناگانه این خلأ را پر می‌کند. دشمنان مسأله ازدواج و کانون خانواده را مورد هدف قرار داده‌اند.

زمانی که هدف از ازدواج تغییر می‌کند و راه‌های رفع نیاز عاطفی و جنسی آسان و در دسترس می‌شود، راه ترویج خیانت نیز گشوده می‌شود؛ چنان‌که در چند سال اخیر در شبکه‌های ماهواره‌ای تأکید فراوانی بر عادی جلوه دادن امر قبیح خیانت می‌کنند.

دکتر مجید ابهری، رفتارشناس و رئیس هیأت مدیره بنیاد صیانت از نهاد خانواده قوه قضائیه، از تأثیر ۸۰ درصدی ماهواره و اینترنت در تغییر سبک زندگی ایرانیان خبر داده است. نتایج پژوهش‌های انجام‌شده توسط بنیاد علوم رفتاری بر روی هزار و ۶۰۰ زوج و ۱۰ هزار جوان مجرد در ۷ شهر کشور نکات تکان‌دهنده‌ای را به همراه دارد. این پژوهش در بازه زمانی ۲ ساله و از اردیبهشت سال ۹۰ بر هزار و ۶۰۰ خانواده در شهرهای تهران، اصفهان، رشت، زنجان، مشهد، شیراز و رودبار انجام شده است. سردی بین زوج‌ها، انزوای عاطفی، کاهش روابط عاطفی و روابط خانوادگی از جمله آسیب‌هایی است که شبکه‌های ماهواره‌ای بر خانواده‌های ما تحمیل کرده‌اند.

چند سالی است که فضای مجازی شتاب‌دهنده این روند شده است و زندگی را این‌تر از ماهواره می‌کند.

پی‌نوشت

1. <http://fa.wikipedia.org/wiki/%D9%A1%D9%A5%DB%AC%D9%A6%DB%AC%D9%B3%D9%A8>

زمانی که هدف از ازدواج تغییر می‌کند و راه‌های رفع نیاز عاطفی و جنسی آسان و در دسترس می‌شود، راه ترویج خیانت نیز گشوده می‌شود؛ چنان‌که در چند سال اخیر در شبکه‌های ماهواره‌ای تأکید فراوانی بر عادی جلوه دادن امر قبیح خیانت می‌کنند.